

Lankidetza Ekonomia. Utopiaren eta etsipenaren artean

Arizmendiarrieta Kristau Fundazioa

2018.5.7

Lankidetza Ekonomia.

Utopiaren eta etsipenaren artean

1.- Kooperatibismoaren historia laburra eta gaur egungo ahultasun batzuk, etikaren ikuspegitik

2.- Kooperatibismotik Lankidetza Ekonomiara

3.- Euskal enpresa eredu inklusibo eta partaidetzazkoa

4.- Lankidetza Ekonomia: Garatzeko beste dimentsio batzuk

1. Kooperatibismoaren historia laburra munduan

1844an Kooperatibismoa sortu zenean, testuingurua ikaragarria zen

. **9 urteko hurrek egunean 12 orduz egiten zuten lan** oihalgintzako industrietan (urte batzuk lehenago, 1833an, onartu zuen Ingalaterrak 9 urtetik beherako hurrei lan egitea galarazten zien legea).

. **Gazteek egunean 15 lanordu zituzten, orokorrean,** eta emakumeek 12-15 ordu (1847an erabaki zen eguneko lanaldia gehienez ere 10 ordukoa izatea).

. Haurren hilkortasuna oso handia zen, nutrizio arazoak zeundelako eta higiene baldintzak ez zirelako egokiak: **1839an, Londresko hiletan erdia 10 urtetik beherako haurrena izan zen.** Emigrazioa zen, garai hartan, aukera berriak bilatzeko bide bakarra. Horregatik, XIX. mendeko azken 20 urteetan 11 milioi pertsona baino gehiago joan ziren Ameriketako Estatu Batuetara.

1. Kooperatibismoaren historia laburra munduan

- Kooperatibismoaren oinarrian, besteak beste, Robert Owen-en ideiak daude. Honek **bere ideal humanistak praktikara eraman zituen, berak zuzentzen zuen enpresan**. Langileak oso ongi tratatzen zituen eta haien lan baldintzez eta familien beharrez kezkatzen zen (etxebizitza, osasuna, hezkuntza,...).
- Eta enpresa hura herrialdeko oihalgintzako enpresa handiena izatea lortu zuen... baita **Europako errentagarrienetako bat ere** (enpresen batez besteko errentagarritasuna % 30-40 “apalaren” inguruan zegoenean).
- **Pertsonenganako kezka eta enpresa arrakasta bateratzeko gaitasun horrek** ospe handia eman zien bere proposamenei. Hala, **AEBetako bi presidentek** (Adams-ek eta Monroek) Kongresua eta Senatua elkartu zituzten, Owenen proposamenak entzuteko.

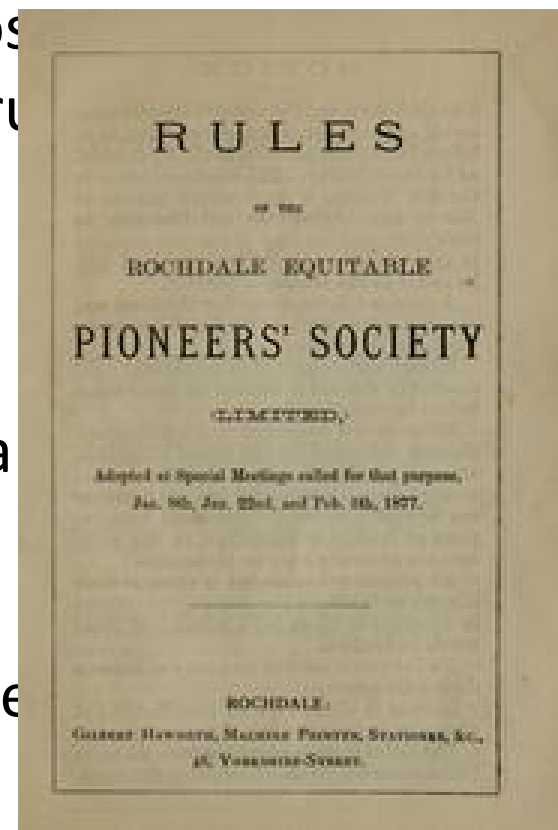
1. Kooperatibismoaren historia laburra munduan

- Hala ere, ideal humanistak eta ekonomiaren errealismoa uztartzeko lanak ez ziren batere errazak eta Owenen ideietan oinarrituta sortu ziren **ia kooperatiba guztiek porrot egin zuten**.
- Hala ere, kooperatiba berri bat sortu zen, hasierako balioei eutsiz (pertsonek guztien duintasuna, elkartasuna eta lankidetzaren aldekoa), hasierako ereduak aldatu zuena.
- **Aldaketak: kooperatibismo berriak ezinbestekotzat ditu posibleak, beharrezkoak baitira enpresa kapitalizatzeko eta kapitalari behar bezala ordaintzeko. Gainera, eta hau oso garrantzitsua da, kreditura kobratzeko ohitura kentzen du (horixe zen, neurri batean, aurreko porroten arrazoia).**

1. Kooperatibismoaren historia laburra munduan

Lehenengo dilema etikaren (elikagaien eta behar-beharrezko ondasunen salmenta erraztea bizi baldintzak osogorrak ziren garaietan) **eta ekonomiaren artean** (helburu hori izan zuten kooperatiba guztiek porrot egin zuten).

Baina, hala ere, lortzen dute printzipio moralak bezeroentzat abantaila bihurtzea. Horregatik, elikagai aizundak ez saltzeko konpromisoa hartzen dute (1861eko ikerketa batek agerian utzi zuen Londresen saltzen zen ogiaren % 87 eta esnearen % 74 aizunduta zeudela) **eta pisuarekin tranparik ez egitea erabakitzen dute.** Dirudienez bi jardunbide horiek nahiko orokorrak ziren garai hartako merkatarien artean.

1. Kooperatibismoaren historia laburra munduan

Kooperatiba berria eraginkorra zen baina 172 urteren ondoren, ikusten da **kooperatibak ez direla inongo herrialdetan BPGren % 10 baino gehiago**. Beraz, formula garrantzitsua bada ere, **ez da pisuzko alternatiba enpresetako ohiko sozietate formulen aurrean**, inongo herrialdetan.

Kooperatibismoa Euskal Herrian: Arrasate

Arizmendiarrietaren helburua **ez zen kooperatibak sortzea**, baizik eta gizartea eraldatzea. Lehenengo urratsa **enpresa eraldatzea zen, Elizaren Gizarte Irakasbidearen printzipioetan eta balioetan oinarrituta.**

Kooperatiben bidetik jotzea erabaki zuen, **bere ideiak praktikara eramateko** aukerarik bideragarriena zelako.

Berritzailea izan zen kooperatiben hainbat ezaugarritan. Industria kooperatiben eredu berri bat bultzatu zuen, munduan lehenengoa; **kreditu kooperatiba berezi bat** sortzen lagundu zuen, hori ere **munduan berezia**, kooperatibaren bazkide ez baitira bezeroak baizik eta kreditu erakundea sortu zuten kooperatibak; **beste kooperatiba batzuei ere** bidea ireki zien eta haietatik etorri dira ikerketako kooperatibak, unibertsitate fakultateak...

Kooperatibismoa Euskal Herrian: Arrasate

Gainera, enpresen arteko lankidetzaren kontzeptuari bultzada bat eman zion. Beti ere, Esperientzia bat zela azpimarratu nahi izan zuen, bilatzen baitzuen **giza balioak eta merkatuko lehiakortasuna uztartzea, pertsonen eta erkidegoaren arazoak konpontzeko.**

Baina munduko ekonomian gertatutako aldaketen eta globalizazio prozesuaren eraginez, azken urteetan kooperatibek ohiko formula juridikoak erabili behar izan dituzte, eta, horregatik, **“Arizmendiarrietaren asmakizuna” gero eta modu ez ohikoagoan erabiltzen da.**

Baina azpimarratu behar da, batez ere Gipuzkoan, kooperatibak erreferentzia berezia direla, gauzak egiteko beste modu bat badagoela erakutsi dutelako eta **enpresa munduan eragin handia dutelako.** Horrek, nolabait, hasieran aipatutako Ingalaterrako kooperatiben eragina ekartzen digu gogora.

Kooperatiben ahultasun batzuk, etikaren ikuspegitik

- 1.- Banakako egoismoa bekatu bat da, **taldeko egoismoa bertute bat** ote
.. Aldi bateko langileak
.. Besteren konturako langileak. Kudeaketan, emaitzetan eta jabetzan parte hartzea?
- 2.- **Kapitalak lanaren menpeko izan behar duela** dioen printzipioa **ez da aplikagarri** kapitala geurea denean.
- 3.- **Igualitarismoak meritokrazia ito dezake.** Profesional gazteentzat ez da erakargarria.
- 4.- **Kooperatiba handiak neurri batean "funtzionarizatu" egin dira** (Fagor Etxetresnen kasua muturrekoa izan da, baina ez da salbuespena).

Lankidetza Ekonomia.

Utopiaren eta etsipenaren artean

1.- Kooperatibismoaren historia laburra eta gaur egungo ahultasun batzuk, etikaren ikuspegitik

2.- Kooperatibismotik Lankidetza Ekonomiara

3.- Euskal enpresa eredu inklusibo eta partaidetzazkoa

4.- Lankidetza Ekonomia: Garatzeko beste dimentsio batzuk

Ez Kooperatibismoa, ezta Lankidetzak Ekonomia

.. Ez da hirugarren bide bat kapitalismo ultraliberalaren eta sozialismo marxistaren artean.

.. Ez da, hortaz, ia planeta osoan indarrean dagoen sistemaren alternatiba bat, sistema gustatu ala ez eta moralaren ikuspuntutik egokitzat hartu ala ez.

.. Beraz, munduko ekonomia jardueran indarrean dauden joko arauak ditu abiapuntu (arau horiek aldatzeko beste esparru batzuetan eragin behar da, beste ikuspegi batzuetatik) eta erkidego jakin batentzat egokitzea du xede, humanismo kristauaren printzipioak kontuan hartuta, uste baita printzipio horiek ekonomiaren ikuspegitik bideragarriak direla eta politikaren ikuspegitik egingarriak.

Zein baliotan oinarritzen da?

Pertsona guztien berdintasuna eta duintasun besterenezina errespetatzea,

Enpresan eta gizartean parte hartzea, gizabanakoak eta erkidegoak aurrera egiteko,

Ekonomiaren jardueran elkartasuna, justizia eta lankidetzak aplikatzea.

Lankidetza Ekonomia.

Utopiaren eta etsipenaren artean

1.- Kooperatibismoaren historia laburra eta gaur egungo ahultasun batzuk, etikaren ikuspegitik

2.- Kooperatibismotik Lankidetza Ekonomiara

3.- Euskal enpresa eredu inklusibo eta partaidetzazkoa

4.- Lankidetza Ekonomia: Garatzeko beste dimentsio batzuk

- 3.1 Aurkezpenaren esparrua: Enpresa Eredu Berriari buruzko mintegia
- 3.2 Ereduaren elementu iradokitzaileak
- 3.3 Proposamen zehatzak

Euskal enpresa eredu inklusibo eta partaidetzazkoa. Aurkezpenaren esparrua

Lan honen bidez, Arizmendiarrietaren Lagunak Elkarteak eta Arizmendiarrieta Kristau Fundazioak **erreferentzia zehatz batzuk eskaini nahi dituzte enpresa eredu inklusibo eta partaidetzazkoa eraikitzeko**, ondoren enpresa bakoitzaren errealitate jakinera egokitzeko aukera emango duena.

Enpresa Eredu Berriaren inguruko **mintegian** atera ziren ondorioak oinarri hartuta prestatu da. Kontuan hartu ditu, halaber, bi erakundeek jaso dituzten ekarpenak ereduaren zirriborroa Euskal Autonomia Erkidegoko ekonomia eta gizarte eragileei aurkeztu zaienean.

Euskal enpresa eredu inklusibo eta partaidetzazkoa. Aurkezpenaren esparrua

- Ez da eredu zurrun bat, ez behin betikoa ere. Ekonomia eta gizarte eragileek ekarpen berrietara irekita dago.
- **Zatika aplikatu daiteke, ez da ezinbestekoa oso-osorik hartzea.**
- Proposamenak ez du ukatzen kapitalak eta lanak interes desberdinak dituztela. Baina **bide berriak bilatu nahi ditu gatazka hori bideratzeko**, langileei enpresan **parte hartzeko** aukera emanez.
- **Alternatiba bat izan nahi du konfrontazioko jarreraren aurrean, jarrera hori batzuetan eta epe laburrera eraginkorra baita, baina oso ondorio negatiboak izan baititzake etorkizuneko belaunaldientzat.**
- Hauxe da abiapuntua: **enpresak ekarpen handia egin diezaioke** Guztion Ongiari, **aberastasuna eta enplegua sortzen duelako**, epe luzeko proiektu iraunkor baten barruan.

Lankidetza Ekonomia.

Utopiaren eta etsipenaren artean

1.- Kooperatibismoaren historia laburra eta gaur egungo ahultasun batzuk, etikaren ikuspegitik

2.- Kooperatibismotik Lankidetza Ekonomiara

3.- Euskal enpresa eredu inklusibo eta partaidetzazkoa

4.- Lankidetza Ekonomia: Garatzeko beste dimentsio batzuk

- **3.1 Aurkezpenaren esparrua: Enpresa Eredu Berriari buruzko mintegia**
- 3.2 Ereduaren elementu iradokitzaileak
- 3.3 Proposamen zehatzak

"Enpresa eredu berriari" buruzko mintegiaren ondorioak

Hauek dira ondorio nagusiak:

- 1. Enpresaren eredu humanista** bultzatu nahi da, enpresa proiektuan parte hartzen duten **pertsona guztiek duintasun berbera dutela jakitetik abiatzen dena, kalitatezko enplegua, kudeaketa partekatua eta gizartean aberastasuna banatzean oreka handiagoa** sustatuko duena.
- 2. Enpresa eredu aurreratua** da, pertsonen **jakiteak, gaitasunak eta ahalmenak indartu eta erabiliko dituen**a, enpresa lehiakorra eta iraunkorra lortzeko.
- 3. Euskal enpresa eredu bat izango da**, diseinatzeko eta funtzionatzeko orduan **euskal kulturaren indarguneak eta ahultasunak** kontuan hartuko dituen, dagoeneko abian dauden **esperientzietatik ikasiko duena** eta **EAEko erakunde publikoek bultzatzeko modukoa**.

EREDU INKLUSIBO ETA PARTAIDETZAZKO BERRIAREKIN LOTUTAKO ONDORIOAK

EREDUAREN ABANTAILAK (1)

1.- Kritikoa da enpresen lehiakortasunerako. Partaidetzazko ereduak berrikuntza estrategiari laguntzen dio eta hori behar-beharrezkoa da gaur egun, berrikuntzak enpresako parte hartzaile guztien ekarpena behar baitu, guztien sormena, harremanetarako gaitasuna, talde lanean aritzekoa...

Enpresek hobetzeko aukera handiak izango lituzkete pertsonen gaitasunak egoki aprobetxatuz gero.

2.- Aukera ematen du pertsonak enpresaren erdi-erdian jartzeko eta horrek abantailak dakartza pertsona horien osasunean, lanarekiko asebetetzean,...

EREDU INKLUSIBO ETA PARTAIDETZAZKO BERRIAREKIN LOTUTAKO ONDORIOAK

EREDUAREN ABANTAILAK (2)

- 3.- Enpresako pertsona guztien jakintzari dagokion garrantzia ematen dio. Izan ere, jakintza horrengan oinarritzen da enpresaren **lehiakortasuna** (“ezagutzaren langileria”), horrek ahalbidetzen du epe luzeko proiektu batean **enplegu iraunkorrak** eta **kalitate handiagokoak** eskaintzea.
- 4.- **Bezeroen eskakizunek** ere gero eta beharrezkoagoa egiten dute langile guztien ekarpena eta laguntza. Horretarako, beharrezkoa da **bezeroekin lankidetzan aritzea, proiektu partekatuetan**.
- 5.- **Langileak enpresen kudeaketan, emaitzetan eta jabetzan** txertatzeak norberaren eta lanbideko garapena ahalbidetzen du, baita gizartean ekonomia jarduerak ugaritzea ere.

"Enpresa eredu berriari" buruzko mintegiaren ondorioak

Lau proposamen egiten dira:

- .. **Ondorioak** ekonomia, politika eta gizarteko **eragileei aurkeztea**
- .. **Lege proiektu bat** proposatzea langileek kapitalean parte hartzeko.
- .. **Zerga aldaketak** gaur egun dauden hesiak gainditzeko eta langileei enpresaren jabetzan parte hartzea errazteko.
- .. **Politika publikoak** langileek enpresen kudeaketan, emaitzetan eta kapitalean **parte hartzea sustatzeko**.

Lankidetza Ekonomia.

Utopiaren eta etsipenaren artean

1.- Kooperatibismoaren historia laburra eta gaur egungo ahultasun batzuk, etikaren ikuspegitik

2.- Kooperatibismotik Lankidetza Ekonomiara

3.- Euskal enpresa eredu inklusibo eta partaidetzazkoa

4.- Lankidetza Ekonomia: Garatzeko beste dimentsio batzuk

- 3.1 Aurkezpenaren esparrua: Enpresa Eredu Berriari buruzko mintegia
- **3.2 Ereduaren elementu iradokitzaileak**
- 3.3 Proposamen zehatzak

Euskal enpresa eredu inklusibo eta partaidetzazkoa. Elementu iradokitzaileak

- **Humanismo kristauaren printzipioak eta balioak, Arizmendiarrietaren pentsamenduan** biltzen direnak.
- Haietan oinarritzen diren Arrasateko **enpresa kooperatiboen jardunbide batzuk.**

Arrasateko kooperatibetan aplikatzen diren humanismo kristauko printzipio eta balioetako batzuk (1)

- . Enpresarekin lotura duten pertsona guztien **duintasuna errespetatzea**
- . **Guztion ongia bilatzea.** Horrek esan nahi du, barne funtzionamenduari dagokionez, **taldeko proiektuaren beharrei lehentasuna ematea** interes talde desberdinen (langileak, akziodunak...) interes zilegien gainetik.
- . **Lehentasunezko helburua epe laburrera ahalik eta etekinik handiena lortzea ez dela** erabakitzea, helburu nagusia izango baita interes talde desberdinetako pertsonen modu orekatuan erantzutea.

Arrasateko kooperatibetan aplikatzen diren humanismo kristauko printzipio eta balioetako batzuk (2)

- . Langileen parte hartzea sustatzea kudeaketan, emaitzetan eta jabetzan
- . **Barne elkartasuneko** irizpideak jartzea aipatutako taldeentzat.
- . Jardueraren kokaleku den **erkidegoarekin elkartasun politikak** edukitzea.

Lankidetza Ekonomia.

Utopiaren eta etsipenaren artean

1.- Kooperatibismoaren historia laburra eta gaur egungo ahultasun batzuk, etikaren ikuspegitik

2.- Kooperatibismotik Lankidetza Ekonomiara

3.- Euskal enpresa eredu inklusibo eta partaidetzazkoa

4.- Lankidetza Ekonomia: Garatzeko beste dimentsio batzuk

- 3.1 Aurkezpenaren esparrua: Enpresa Eredu Berriari buruzko mintegia
- 3.2 Ereduaren elementu iradokitzaileak
- **3.3 Proposamen zehatzak**

Euskal enpresa eredu inklusibo eta partaidetzazkoa. Ereduaren ardatz gidariak (1)

Hauek izango lirateke ereduaren ardatz gidariak:

- 1.- **Lankidetza, elkarrekiko erantzukizun eta pertsonenganako kezka oinarri duen kultura** (oinarrizko jarrera konfrontazioa duen paradigmaren aurrean)
- 2.- **Langileen parte hartzea enpresaren kudeaketan eta/edo emaitzetan eta/edo jabetzan** (kapitalaren eta lanaren arteko erabateko bereizketaren aurrean)
- 3.- **Taldeko proiektuaren iraunkortasunaren lehentasuna** interes taldeetako edozeinen interesen gainetik (batzuen eta besteen “egoismo” zilegien lehentasunaren aurrean)
- 4.- Jarduera hartzen duen **erkidegoaren beharrak kontuan hartzea** (enpresa jardueraren eta gizarte erantzukizunaren erabateko bereizketaren aurrean)

Ereduan jasotako **6 elementu nagusiak** oinarri dira erakundeen lehiakortasuna egituratzeko kudeaketa-sistema garatzeko. Horrek berekin ekarriko du:

- **Pertsonengan** proiektu partekatu bati atxikita egotearen sentimendua sorraraztea.
- Enpresa **bezeroengana** orientatzea, balio-ekarpen bereizgarria eginda.
- **Berrikuntza** enpresaren esparru guztietan aplikatzea.
- **Gizartearekiko konpromisoa** bultzatzea, garrantzizko lehiakortasun-ahalmenen hornitzailea den heinean.
- Epe luzerako ikuspegia sortzea, argiro zehaztutako **estrategia** baten bidez gauzatuko dena.
- Interes-talde guztientzat gogobetegarriak izango diren **emaitzak** lortzea, modu iraunkor eta orekatuan.

Lankidetza Ekonomia.

Azpimarra diferentzialak

- Pertsona guztien duintasuna, barne solidaridadea, diferentzial salariak murriztea
- Lankidetza hiru esparrutan: jabetzan, kudeaketa sistemetan, emaitzetan
- Taldeko proiektuari lehentasun osoa, Jasangarritasuna

Zertan zehazten da hori guztia?
Aplikatzen ez den diskurtso polit
bat baino gehiago al da?

1.- Lankidetza, elkarrekiko erantzukizun eta pertsonenganako kezka oinarri duen kultura

a) Konfiantzazko giroa sortzea, **informazio gardentasunean oinarrituta eta langileei aldiro-aldiro informazioa eskainiz** enpresako aldagai eta politika garrantzitsuenen inguruan.

Gutxienez eskatu beharko litzateke Langileen Estatutuaren 64. artikulua betetzea, langileen ordezkariak duten informazio eta kontsulta eskubideari erreferentzia egiten diona.

Erreferentzia garrantzitsu bat izango litzateke langileei eskaintzea, **Burtsan kotizatzen duten enpresek, legearen arabera**, akziodunei eman behar dieten informazio berbera (noski, enpresa bakoitzaren dimentsiora egokitua).

1.- Lankidetza, elkarrekiko erantzukizun eta pertsonenganako kezka oinarri duen kultur

...a)...

Horrek esan nahi du irizpidetzat hartzea langileei akziodunei ematen zaien informazio berbera eskaintzea. Zenbaitetan horrek suposatzen du informazio gehigarria ere eskaintzea, enpresaren alderdi kualitatiboen inguruan (etorkizuneko inbertsioak, enpresak merkatuan duen kokapena...), baina, noski, konfidentziasunari eutsiz.

1.- Lankidetza, elkarrekiko erantzukizun eta pertsonenganako kezka oinarri duen kultura

b) Prestakuntza plan sistematikoak antolatzea eta garatzea, langile bakoitzaren orduak zehaztuz. Prestakuntza horretan landuko da bai alderdi teknikoa eta bai kudeaketari lotutakoa.

Erreferentzia gisa, **pertsona bakoitzeko urtean 20-40 orduko prestakuntza** zehaztu daiteke eta, era berean, urtero **gutxienez lantalde osoaren % 80ra** iristeko konpromisoa.

Bestalde, komeniko litzateke **langileekin prestakuntza planak adostea**, helburuei, edukiei eta eskaintzeko moduari dagokionez.

1.- Lankidetza, elkarrekiko erantzukizun eta pertsonenganako kezka oinarri duen kultura

c) **Desberdintasun handirik sortuko ez duten eta gizarte kohesioari lagunduko dioten ordainketa politikak** bultzatzea, nahiz eta salbuespen gisa onar daitezkeen enpresa proiekturako kritikoak diren gaitasunak dituzten pertsonen leialtasuna bermatzeko neurriak.

Erreferentzia baliagarri bat izan daiteke enpresa txiki eta ertainetan **soldaten aldea gehienez ere 1:6 izatea**, egoera berezietan izan ezik.

Bestalde, komeniko litzateke **ordainketak emaitzetan parte hartzeko aukera** ere ematea, lantalde osoarentzat.

1.- Lankidetza, elkarrekiko erantzukizun eta pertsonenganako kezka oinarri duen kultura

d) Enpresan lan egiten duten **pertsonen asebetetzea eta beharrak ebaluatzeko eta etengabe hobetzeko aldizkako sistemak** zehaztea.

Erreferentzia bat izan daiteke **bi urtean behin** azterketa sistematiko bat egitea eta, ahal dela, emaitzak beste enpresetako lagin batekin alderatzea.

Garrantzitsua izango litzateke **zuzendaritzaren** eta enpresako maila guztien **inplikazioa**, baita **Enpresa Batzordearena** ere.

e) **Barne promozioari lehentasuna ematea (baina bide bakarra izan gabe)** erantzukizun handiagoko lanpostuak betetzeko eta hautagaiak aztertzerakoan, **meritua eta egin dezaketen ekarpena irizpide objektiboen** arabera baloratzea.

2.- Langileen parte hartzea sustatzea kudeaketan, emaitzetan eta jabetzan

Hiru esparru horiek elkarrekin edo banaka landu daitezkeela jakinik, parte hartzea garatzeak eskatuko luke:

a) **Kudeaketan parte hartzeko sistemak** ezartzea, **prozedura eta tresna egokiak dituztenak**, eta proiektu partekatu batean informazioan, prestakuntzan eta elkarrekiko erantzukizunean oinarrituta, erakundean berrikuntza eta aldaketak ekarriko dituztenak. Elkarrekiko erantzukizun horrek lerro exekutiboa eta ordezkaritza lerroa hartzen ditu barne, enpresa proiektuari dagozkion erabaki garrantzitsuetan.

Horrek esan nahi du langileen ordezkariekin kontsultatzea enpresaren erabaki nagusiak, tartean konfidentzialtasun betebeharririk ez badago.

2.- Langileen partea hartzea sustatzea kudeaketan, emaitzetan eta jabetzan

b) **Langileen ordezkariaren bat** enpresako **erabaki eta kontroleko organo gorenetan sartzea**, baina Enpresa Batzordeko kide izan gabe.

c) **Enpresaren jabetzan modu kolektiboan sartzeko aukera, zuzenean edo bitarteko sozietate batez baliatuz**. Hala, langileek, nahi izanez gero, aukera izango lukete guztiok zenbateko berdin bat jartzeko edo hileko soldata kopuru jakin bat jartzeko (bietan adostu egin beharko litzateke). **Emaitzen parte hartzea ere sozietate horrek jasoko luke**.

Sozietate hori abian jartzeko, finantzaketa eta epe egokiak bilatu beharko lirateke.

Bitarteko sozietate horren **gobernantza** erabakitzeke, gomendatzen da, ohiko formula kapitalistez gainera, **“pertsona bat, boto bat”** aukera ere kontuan hartzeko.

2.- Langileen parte hartzea sustatzea kudeaketan, emaitzetan eta jabetzan

d) **Langileei emaitzen % 5 - % 30 artean esleitzea, baina enpresan berrinbertitzeko konpromisoarekin**, horretarako berariaz sortutako sozietate baten bidez.

Bitarteko sozietatearen jabe diren langileen artean **mozkinak banatzeko orduan, gomendatzen da**, ohiko formula kapitalistez gainera, aztertzea **banaketa egitea bakoitzaren soldataren proportzioan.**

3.- Taldeko proiektuaren iraunkortasunaren lehentasuna edozein interes talderen interesen gainetik

a) **Hazkunde iraunkorreko estrategiak lehenestea** epe laburreko errentagarritasuneko estrategien aurrean. Horretarako, negozio bolumenaren hazkundera bilatzeko orduan, merkatuaren egoeraren arabera, **lanpostuak sortzen eta modu iraunkorrean mantentzen lagunduko duten** bideak bilatuko dira.

b) **Akziodunentzat eta langileentzat pizgarri orekatuak garatzea**, horrela, biek helburu berbera izan dezaten: **lehenengoentzat, funts propioen errentagarritasuna hobetzea eta, bigarrenentzat, ordainsari globala hobetzea.**

Kasu bakoitzerako **adierazlerik egokienak negoziatzea**, alderdietako bakoitzak lortu dituen hobekuntzen jarraipen sistematikoa egin ahal izateko.

3.- Taldeko proiektuaren iraunkortasunaren lehentasuna edozein interes talderen interesen gaineratik

c) **Urteko mozkinetatik, gutxienez % 50 Funts Propioak handitzera bideratzea.**

d) **I+Gko jardueretara salmenten gainean sektoreko batezbestekoa baino ehuneko handiagoa bideratzea.**

4.- Inguruko erkidegoaren beharrak kontuan hartzea

- a) **Enpresaren kokaleku diren herrialdeetako legeak zorrotz errespetatu eta betetzea**, bereziki lan legeria, ingurumenekoa eta zerga legeria.
- b) **Gutxienez mozkinen % 1-3 eskaintzea Gizarte Erantzukizuneko ekintzei**, gizartearen lehentasunezko beharrei erantzuteko, beti ere **Enpresa Batzordearen ekarpenak entzun ondoren**.

Euskal enpresa eredu inklusibo eta partaidetzazkoa. Enpresaren oinarrizko ikuspegia

Enpresa, guretzat, erakunde bat da, emaitza ekonomikoa bilatzen duena hurrengo helburuak lortzeko:

- **Akziodunari ordaintzea.**
- **Langileari duintasunez ordaintzea.**
- **Eragile guztientzat aberastasuna sortzea.**
- **Gizarteari ondasun edo zerbitzu baliagarri bat eskaintzea.**
- **Denboran iraunkorra izatea.**
- **Tartean dauden pertsona guztiei pertsona bezala aurrera egiteko aukera ematea.**
- **Enplegu duin eta iraunkorra sortzea.**
- **Lege eta araudi guztiak betetzea.**
- **Eragile guztiei lanbidean aurrera egiteko aukera ematea.**

Martxan legezko proposamenak

- Eusko Legebiltzarrean, 2018.4.23. **Enpresarako eredu inklusibo eta parte-hartzailearen Legez besteko proposamena**

Talde guztien aldeko botoa eskuratu zuena.

- Nafar Parlamentuan, laster, antzerako proposamena. Talde ezberdinen aldeko botoa ere espero dugu.

Ondoren, zerga aldaketak beharko dira

Lankidetza Ekonomia.

Utopiaren eta etsipenaren artean

1.- Kooperatibismoaren historia laburra eta gaur egungo ahultasun batzuk, etikaren ikuspegitik

2.- Kooperatibismotik Lankidetza Ekonomiara

3.- Euskal enpresa eredu inklusibo eta partaidetzazkoa

4.- Lankidetza Ekonomia: Garatzeko beste dimentsio batzuk

4.1.- Enpresen arteko lankidetza

4.2.- Lankidetza publiko-pribatua

4.3.- Gizarteratzeko lankidetza